

Verduurzaming buitenland instrumentarium; een verkenning voor het rondetafelgesprek 'uitwerking COP26 op het terrein van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking'

Position paper Invest International

1. Inleiding

Verduurzaming en meer specifiek vergroening van programma's en projecten die met het buitenland instrumentarium ontwikkeld worden, ligt in het hart van de opdracht van Invest International. Invest International heeft als doel om met het ontwikkelen en financieren van Nederlandse oplossingen een bijdrage te leveren aan het realiseren van de Sustainable Development Goals (SDG's) en aan het toekomstig verdienvermogen van de Nederlandse economie.

Juist op het terrein van vergroening komen de twee elementen van het doel van Invest International bij elkaar. Nederland heeft op verschillende terreinen van vergroening hoogwaardige en zelfs mondiaal toonaangevende kennis, capaciteit en vooral ook ervaring in huis. Voorbeelden zijn: *building with nature* en adaptief management in waterbouw en -beheer, energiezuinige en schone zuiveringstechnieken, circulaire processen in maakindustrie, afvalverwerking en afvalwaterzuivering, heel zuinig omgaan met water, voedingstoffen en bestrijdingsmiddelen in tuinbouw, hernieuwbare en duurzame energie inbouwen in infrastructuur en processen. Dit levert internationaal hele mooie kansen op voor het bijdragen aan het bereiken SDG's en het verdienvermogen van de Nederlandse economie.

2. Probleemschets

In de gesprekken die we als Invest International voeren met (potentiële) klanten (bedrijven en overheden) komt de sterkte van wat Nederland op gebied van vergroening te bieden heeft, goed naar voren, maar we zien ook dat de projecten bepaald niet zomaar van de grond komen.

Dat is opmerkelijk, want mondiaal gezien is er heel veel kapitaal beschikbaar voor duurzaamheid, maar kunnen investeerders het niet kwijt¹. Wij zien twee belangrijke redenen:

0. Er zijn te weinig projecten, die klaar zijn om financiering te ontvangen
1. De risico / rendement verhouding van projecten is niet in evenwicht

Ad 1) De eisen die gesteld worden aan projecten zijn de afgelopen 10 jaar sterk toegenomen: eisen aan milieu- en sociale effecten, aan duurzaamheid en vergroening (inclusief CO2-emissie), aan *know your customer* enzovoorts. Het voldoen aan al deze eisen kost veel tijd en geld in de ontwikkelfase van projecten. Dit geldt ook - en zelfs in nog sterkere mate - voor projecten met vergroening. Deze projecten zijn innovatief, waardoor er nog meer onderzocht en gestudeerd moet worden om aan de eisen te voldoen (ook als er duidelijk positieve effecten zijn).

Ad 2) Door het innovatieve karakter van de groene projecten zijn de risico's groter dan bij conventionele projecten. Daarnaast zijn de investeringskosten of de onderhoudskosten hoger dan van conventionele projecten en zijn de monetaire baten beperkt of afwezig.

¹ Zie bijvoorbeeld <https://fd.nl/financiele-markten/1419251/waar-moeten-vermogensbeheerders-al-hun-groene-glasgow-miljarden-kwijt-lnk1ca2sVhR1>

2. Oplossingsrichtingen

We zien een aantal oplossingsrichtingen en zetten daar als Invest International op verschillende manieren op in.

a) Vergroenen van al lopende projecten

Soms is het mogelijk om met wat extra financiering projecten die al (bijna) in uitvoering zijn te vergroenen. Bijvoorbeeld door het toevoegen van *renewable* energievoorziening. Een voorbeeld van ons is het toevoegen van kleine zonne-energiesystemen bij rurale klinieken in Senegal.

b) Intensivering van ontwikkeling van projecten met vergroening

Wij denken dat het verstandig is om intensiever en meer gestructureerd in te zetten op project ontwikkeling, maar wel altijd met de financieringsvraag is het achterhoofd. We richten ons daarbij op integrale projectontwikkeling samen met klanten (privaat en publiek) voor het realiseren van een project met SDG impact en met in gedachte wat we kunnen bieden met Nederlandse kennis en kunde. Belangrijk hierbij is de samenwerking met bedrijven en andere partijen en programma's die ook inzetten op identificatie en delen van ontwikkeling van groene projecten (NLWorks, Partners voor Water, Global Centre for Adaptation, WaterWorX, Blue Deal en ook *IFI's* zoals WB en ADB en andere donoren). We kijken naar wie welk onderdeel van de projectontwikkeling het best op kan pakken. Invest International richt zich vooral op het door ontwikkelen van geïdentificeerde projecten tot aan de tender/opdrachtfase en het co-financieren van de implementatie.

c) contractvormen en financieringsinstrumenten

In de derde plaats moeten we nadenken over creatieve financieringsinstrumenten die groene projecten aantrekkelijker maken. Een optie is om projecten meer integraal te ontwikkelen, vanaf het idee tot aan financiering. Wij zijn met verschillende bedrijven uit verschillende sectoren over dit soort structuren in gesprek. Hierbij kan gedacht worden infraontwikkeling in het kader van de transitie naar waterstof, elektrificatie van havens voor duurzame schepen, maar ook duurzame verlichting, het beter benutten van restproducten en het voorkomen van waterverspilling.

Een vorm waarin dan gewerkt kan worden is om een Nederlands consortium een integrale groene, inclusieve en duurzame oplossingen aan te laten bieden in de vorm van een Design Build Finance Operate and Maintain (DBFOM). Bij een dergelijke contractvorm wordt de werking gegarandeerd voor een afgesproken periode. Dit is zeker bij innovatieve en groene projecten heel relevant, omdat afnemers hierdoor sneller overtuigd kunnen worden om voor een niet-traditionele oplossing te kiezen. Een voorbeeld hierbij is het werken met 'building with nature' oplossingen ('zandmotor', 'slib invangen', mangrove, koraal) ten opzichte van traditionele dijken en betonnen kustbescherming. Andere voorbeelden waaraan gedacht kan worden is het elektrificeren van havens of het aanleggen van LED-verlichting om steden te verlichten.

Veel van deze projecten hebben wel een duwtje in de rug nodig. Soms is er sprake van een onrendabele top of een hogere aanvangsinvestering (die zich pas over een lange looptijd terugverdient) of grotere (technische) risico's dan bij een regulier project. Als deze aspecten kunnen opgelost worden, worden de cashflows en de risico's beter voorspelbaar en wordt een project financieel sneller haalbaar. Technologie- of klimaatrisico's zijn nu vaak een reden dat een DBFMO-contract in een *emerging market* voor een commercieel bedrijf te risicovol is. We zouden dit kunnen afdekken via een 'first loss' dekking of garantie. Ook kan het zijn dat een groen project duurder is dan een reguliere oplossing. Dit vraagt om het afdekken van een onrendabele top. Dit heeft Nederland op nationale schaal heel succesvol en slim gedaan via de SDE+. We verkennen op dit moment, samen met de overheid en bedrijfsleven, hoe we deze uitdagingen met de instrumenten en middelen die we tot onze beschikking hebben gekregen, kunnen aanpakken.